

Nr 38

Utlåtande i anledning av väckta motioner om rätt för Jägarnas riksförbund att inneha och utlåna vapen.

Första lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 210 i första kammaren av herr *Damström* och nr 261 i andra kammaren av herrar *Persson* i Tandö och *Mellqvist*. I motionerna, vilka är likalydande, hemställes »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av § 9 i vapenförordningen av den 10 juni 1949 (förordningen med senare ändringar) att Jägarnas riksförbund likställas med övriga i nämnda paragraf uppräknade organisationer i vad det gäller innehav och utlåning av vapen till medlemmar vid övningar och tävlingar».

Motionerna har varit föremål för remissbehandling.

Inledning

Vill någon förvärva skjutvapen har han enligt 5 § *vapenförordningen den 10 juni 1949* att hos polismyndigheten i den ort, där han har sitt hemvist, eller, om han har sitt hemvist i Stockholm, hos överståthållarämbetet söka tillstånd att inneha vapnet.

Enligt 8 § må sådant tillstånd endast meddelas enskild person. Från sistnämnda regel göres i 9 § undantag för vissa sammanslutningar. I stadgandets första stycke föreskrives sålunda att tillstånd må beviljas skytteförbund och skytteföreningar tillhörande det frivilliga statskontrollerade skytteväsendet, Svenska pistolskytteförbundet, Svenska sportskytteförbundet och Svenska jägareförbundet samt till dessa förbund anslutna föreningar. Vidare upptar paragrafen de närmare villkor under vilka sammanslutningen må till medlem utlåna skjutvapen, som innehas av sammanslutningen. Vad paragrafen stadgar gäller enligt dess sista stycke även i fråga om Centralförbundet för befälsutbildning, Frivilliga automobilkåren, Frivilliga motorcykelkåren, Svenska röda korset, Svenska blå stjärnan och Riksförbundet Sveriges lottakårer, så ock annan sammanslutning, beträffande vilken Kungl. Maj:t förordnat därom.

Ur förarbetena till bestämmelserna i 9 §, som i stort motsvarar 28 § fjärde och femte styckena i 1934 års vapenkungörelse, må här återgivas följande uttalande av *vapenutredningen* (prop. nr 95 år 1949 s. 93 ff.).

Enligt fjärde stycket av 28 § gällande vapenkungörelse äga stadgandena i 6 och 14 §§, att tillstånd till innehav av skjutvapen och förvärv av ammunition må meddelas allenast enskild person, ej tillämpning å förening tillhörande det av staten kontrollerade frivilliga skytteväsendet, och må sådan förening förvärva ammunition utan hinder därav att föreningen ej själv äger inneha de vapen, för vilka ammunitionen är avsedd. Med förening som nu nämnts läser ursprungligen ha avsetts skytteförbund och skytteföreningar, som bedriva övningsskjutning med armégevär. Förutom dessa frivilliga skyttesammanslutningar finnas numera ytterligare sådana, nämligen Svenska pistolskytteförbundet och Svenska sportskytteförbundet med tillhörande lokalföreningar. Pistolskytteförbundet har till uppgift att främja tjänstepistolsskyttet och sportskytteförbundet bedriver mera sportsligt betonat skytte än den allmänna skytterörelsen samt företräder svenskt skytte i förhållande till utlandet. Då dessa förbund liksom skytteförbunden och skytteföreningarna åtnjuta statsbidrag till sin verksamhet och stå under statlig kontroll, ha förstnämnda förbund i sina yttranden till utredningen framfört önskemål om sådan ändring att de och deras underavdelningar i förevarande avseende bleve likställda med skytteförbunden och skytteföreningarna.

Framställning i enahanda riktning har också gjorts av Svenska jägareförbundet i dess tidigare omnämnda skrivelse den 27 december 1939, såvitt avser jaktvårdssammanslutning, som åtnjuter direkt statsbidrag, och till sådan sammanslutning ansluten förening.

De sålunda framförda önskemålen böra enligt utredningens mening förverkligas. De ändringar, som påkallas i anledning därav, ha upptagits i första stycket av 4 mom. Då de jaktvårdssammanslutningar, som avses i jägareförbundets berörda framställning, och de till dem anslutna underavdelningar enligt vad utredningen inhämtat tillhöra nämnda förbund, vilket åtnjuter statsunderstöd och står under statens kontroll, samt Kungl. Maj:t den 20 juni 1935 beviljat förening, som är ansluten till jägareförbundet, sådant undantag varom här är fråga, har stadgandet på denna punkt givits en mera allmän avfattning.

Vid utlåning av vapen, som avses i andra stycket förevarande mom., förutsättes givetvis, att låntagaren i personligt hänseende uppfyller de fordringar, som uppställas för tillfälliga vapenlån enligt huvudregeln i 4 § 3 mom. Av vikt är vidare, att vapen ej utlånas för längre tid än som med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall finnes erforderligt eller lämpligt samt att även i övrigt sådana villkor meddelas rörande utlåningen, som påkallas till förhindrande av missbruk av vapnet. Föreskrifter böra sålunda utfärdas angående det utlånade vapnets förvaring, återlämnande m. m.

Då även andra organisationer än de som äro uppräknade i sista stycket i nuvarande 28 § i fråga om rätt till innehav av skjutvapen och förvärv av ammunition m. m. kunna tänkas bliva likställda med nyssnämnda sammanslutningar, ha, till undvikande av onödig ändring av författningen, i sista stycket 4 mom. tillagts, att bestämmelserna i detta moment skola äga tillämpning jämväl å »annan sammanslutning, beträffande vilken Kungl. Maj:t därom förordnat».

Motionerna

Motionärerna anför till stöd för sin hemställan bl. a. följande.

Ett av våra jaktvårdsförbund, Jägarnas riksförbund, finnes icke medräknat bland de organisationer som förtecknas i nämnda § 9 av förordningen. Följaktligen ha detta förbund och dess medlemmar icke möjligheter att ordna med de övningar och tävlingar i skytte som torde vara nödvändiga även för dessa jägare. Förbundet omfattar, enligt uppgift, omkring 7 000 medlemmar i lokalföreningar på olika ställen inom vårt land. Förbundets organisation är, som det synes oss, stabil, med av organisationen antagna stadgar, och det kan därför, enligt vår mening, icke vara lämpligt att undanhålla organisationen de möjligheter som § 9 i vapenförordningen medgiver.

Remissyttranden

Över motionerna har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från *domänstyrelsen* och *statspolisintendenten*. Härjämte har tillfälle att avgiva yttrande över motionerna beretts *Svenska jägareförbundet* och *Jägarnas riksförbund*.

Domänstyrelsen och *Svenska jägareförbundet* avstyrker bifall till motionerna medan *de två andra remissinstanserna* uttalar sig för motionärernas hemställan.

Domänstyrelsen anför att de i 9 § vapenförordningen angivna organisationerna antingen är auktoriserade av statsmakterna eller har direkt samband med det frivilliga försvarsväsendet. De är dessutom huvudorganisationer inom sina respektive verksamhetsområden. Dessa vägledande principer för erhållande av tillstånd att inneha vapen anser styrelsen riktiga. Då *Jägarnas riksförbund* icke i något av nämnda avseenden fyller måttet avstyrker *domänstyrelsen* bifall till motionerna.

Svenska jägareförbundet erinrar i sitt yttrande om att förbundet är den organisation åt vilken statsmakterna anförtrott ledningen av jaktvårdsarbetet och vilken fördenskull åtnjuter statsbidrag. Förbundet omtalar vidare att en av *Jägarnas riksförbund* gjord anhållan att Kungl. Maj:t måtte bevilja *Jägarnas riksförbund* och till detsamma anslutna föreningar tillstånd att jämlikt 9 § i vapenförordningen för övnings- och tävlingsändamål förvärva och inneha skjutvapen enligt beslut den 12 januari 1962 icke föranlett någon åtgärd. Härefter anför *Svenska jägareförbundet* följande.

Vid närmare studium av 9 § vapenförordningen finner man, att samtliga de i första stycket förtecknade organisationerna äro auktoriserade av statsmakterna och åtnjuta statsbidrag. Alla de i sista stycket uppräknade organisationerna ha direkt samband med det frivilliga försvarsväsendet, dvs.

äro likaledes auktoriserade av statsmakterna och åtnjuta statsbidrag. Jägarnas riksförbund har varken auktoriserats eller tilldelats statsbidrag.

Enligt sista stycket i förevarande paragraf kan även annan organisation än de uppräknade, beträffande vilken Kungl. Maj:t förordnar därom, medgivas tillstånd till innehav av skjutvapen. De krav, lagstiftaren ställt på de uppräknade organisationerna, måste gälla även för framtida tillståndshavare. Enligt jägareförbundets uppfattning kan därför Jägarnas riksförbund icke genom särskilt beslut erhålla Kungl. Maj:ts generella tillstånd att inneha skjutvapen.

Svenska jägareförbundet finner det emellertid självklart, att varje till Jägarnas riksförbund ansluten lokalavdelning, som driver en jaktsskyttebana, vanligen en älgsskyttebana, skall ha rätt att förvärva och inneha skjutvapen och ammunition för användning uteslutande vid skjutning på denna bana.

Sedan Svenska jägareförbundet förklarat att Jägarnas riksförbunds lokalavdelningar mycket väl kan beredas medlemskap i de olika länsjaktvårdsföreningarna, d. v. s. i Svenska jägareförbundet, uttalas i remissvaret:

Därest lokalavdelning av Jägarnas riksförbund, vilken driver jaktsskyttebana, ej önskar upptagas såsom direkt ansluten och sålunda aktiv medlem i Svenska jägareförbundet, är jägareförbundet ändå berett att låta sådant avdelning vinna passivt medlemskap i Svenska jägareförbundet, varigenom avdelningen blir sådan till förbundet ansluten skytteförening, varom i 9 § första stycket vapenförordningen förmåles.

Ett slutligt bifall till motionärernas hemställan skulle enligt Svenska jägareförbundets förmenande innebära ett sönderbrytande av den logiska uppbyggnaden av 9 § i vapenförordningen. Med den anordning Svenska jägareförbundet här föreslagit når man ändock det av motionärerna uppställda målet.

Statspolisintendenten anför:

Genom bestämmelserna i 9 § vapenförordningen föreligger möjlighet för sammanslutningar av skiftande storleksordning att inneha och till sina medlemmar utlåna vapen. Av väsentlig betydelse vid prövning av om sådant tillstånd skall meddelas viss sammanslutning synes vara att dess ändamål överensstämmer med de principer som torde ligga till grund för innehållet i berörda stadgande och att de för sammanslutningens verksamhet ansvariga uppfyller högt ställda personliga kvalifikationer. Intet synes tala mot att Jägarnas riksförbund är en sammanslutning av sådan omfattning och med sådant ändamål att det bör kunna betros med rätten att inneha och utlåna vapen. Frågan härom synes kunna lösas genom författningsändring i enlighet med motionärernas förslag eller genom särskilt förordnande av Kungl. Maj:t jämlikt 9 § fjärde stycket vapenförordningen.

Jägarnas riksförbund uppgiver att förbundet vid ingången av år 1964 hade drygt 7 000 medlemmar fördelade på 76 lokalavdelningar varav de flesta, genom egna och frivilliga insatser, byggt och färdigställt anläggningar för övnings- och tävlingsbruk med jaktvapen. Yttrandet innehåller följande skäl för tillstyrkan av motionerna.

Verksamheten vid dessa anläggningar utgör en mycket viktig del av förbundets arbete för humanare jakt och större säkerhet under jaktens ut-

övande. Allmänna medel, anslag eller liknande, har ej utgått till nämnda anläggningar utan dessa är helt och hållet byggda av medlemmarna för egna medel. Det är av alla därav berörda omvittnat hur betydelsefullt det är med ökade möjligheter för landets jägare att uppöva och förbättra sitt handhavande av jaktvapen.

För att inte vårt förbunds verksamhet i berört avseende allvarligt skall försväras eller helt omöjliggöras måste förbundets rätt att innehava för verksamheten erforderliga vapen och ammunition säkerställas.

De praktiska jämte teoretiska prov för älgjägare som anordnas vid våra älgskyttebanor har i stor omfattning använts vid ansökningar om licens å älgjaktvapen som kompetensbevis för sökandens lämplighet att innehava sådant vapen.

Utskottet

Såsom framgår av den föregående redogörelsen må tillstånd att inneha vapen i regel endast meddelas enskild person. Enligt 9 § vapenförordningen kan emellertid sådant tillstånd jämväl beviljas vissa uppräknade organisationer. Dessa sammanslutningar är antingen auktoriserade av statsmakterna eller har samband med det frivilliga försvarsväsendet. Organisation, som erhållit sådant tillstånd, får utlåna vapen till medlem för övning eller tävling. Därjämte har Kungl. Maj:t tillagts befogenhet att förordna att vad sålunda stadgas skall gälla även annan sammanslutning än de i förordningen angivna.

I förevarande motioner hemställes om sådan ändring i 9 § vapenförordningen, att Jägarnas riksförbund likställs med de i författningsrummet nämnda organisationerna.

Under förarbetena till förordningen uttalades att andra sammanslutningar framdeles kunde tänkas bli likställda med de uppräknade organisationerna, när det gällde rätt till innehav av skjutvapen. Till undvikande av onödiga ändringar i författningen intogs därför Kungl. Maj:ts nyss omtalade befogenhet. Med hänsyn till den utformning vapenförordningen sålunda erhållit lär det närmast ankomma på Kungl. Maj:ts prövning huruvida det av motionärerna framförda önskemålet bör tillgodoses. Vid sådant förhållande och då enligt utskottets mening restriktivitet överhuvudtaget och särskilt när det gäller organisationer bör iakttagas beträffande tillstånd att inneha vapen kan utskottet icke biträda motionärernas hemställan.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 210 och II: 261, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 november 1964

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Erik Svedberg, Ferdinand Nilsson, Hilding, Lundin, Helge Karlsson, Nyman och fröken Ljungberg;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herrar Landgren, Östrand, Svensson i Vä, Ekström i Björkvik, Keijer, Fröding och fröken Bergegren.

Reservation

av herrar *Ferdinand Nilsson, Lundin, Helge Karlsson, Östrand, Svensson* i Vä och *Fröding*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort erhålla följande lydelse:

Såsom framgår — — — (lika med utskottet) — — — önskemålet bör tillgodoses. Enligt utskottets mening bör givetvis viss restriktivitet iakttagas beträffande tillstånd att inneha och utlåna vapen. En organisation av sådan karaktär och omfattning som den i motionen omnämnda synes emellertid i och för sig böra kunna komma i fråga. En förutsättning bör dock vara, att organisation, som vill komma i åtnjutande av den förmån det här är fråga om, förklarar sig beredd att underkasta sig samma insyn och kontroll som nu tillämpas i eljest liknande fall.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 210 och II: 261, måtte med vad utskottet ovan uttalat anses besvarade.